

Ideale moment voor stallenb

Veehouders invest

Dit jaar is misschien wel het beste moment om in stallen te investeren. Veehouders willen graag, blijkt uit onderzoek in opdracht van Veeteelt. Banken zijn echter kritisch in het verstrekken van geld. De animo voor melkquotum is gekelderde. Agrarisch bedrijfsadviseur Twan de Bie: 'Op dit moment is quotum kopen niet verstandig.'

tekst **Tijmen van Zessen**

Stel dat u vandaag een geldprijs van 100.000 euro zou winnen. Wat zou u met dat geld doen? De meeste melkveehouders steken hun geld in huisvesting (figuur 1, pag.14), zowel in Vlaanderen als in Nederland. Dat blijkt uit onderzoek door bureau **Environs International**, in opdracht van Veeteelt. Het onderzoek werd in juni uitgevoerd onder 281 Nederlandse en 119 Vlaamse melkveehouders. De wens om in stallen te investeren verbaast niemand. Een groot aantal ligboxstallen dateert uit de jaren zeventig en tachtig en is aan vervanging toe. 'Met name de afgelopen twee jaar hadden stallenbouwers niet te klagen over nieuwe orders,' weet Jacob van Dijk, directeur van Friesland Bank, 'maar op dit moment komen er weinig orders binnen bij stallenbouwers. Met een melkprijs van twintig cent worden veehouders toch voorzichtig.'

Banken voorzigtiger

Twan de Bie, agrarisch bedrijfsadviseur bij ABAB-accountants, zegt dat het juist de banken zijn die voorzichtig worden. 'Dit is het beste moment om een stal te bouwen, maar misschien wel het slechtste moment om een financiering te krijgen. Banken zijn zeker strikter in hun eisen aan een financieringsvoorstel en zeggen vaker nee.'

Hoeveel vaker dan voorheen een voorstel wordt afgekeurd is volgens De Bie moeilijk in te schatten. 'Als ons voorgaande jaren werd gevraagd een voorstel door te rekenen en we daarbij positief advies konden uitbrengen, werd dit zonder uitzondering overgenomen door de bank. Nu is dat geen garantie voor financiering.' Vooral de reserveringscapaciteit is een belangrijke graadmeter voor banken. Dit kentel geeft een indruk van het verwachte rendement na investeren en zal minimaal tussen de vijf à zes cent per kilo melk moeten liggen. 'Maar ook ze-

uw, maar niet voor financiering

eren graag in stallen

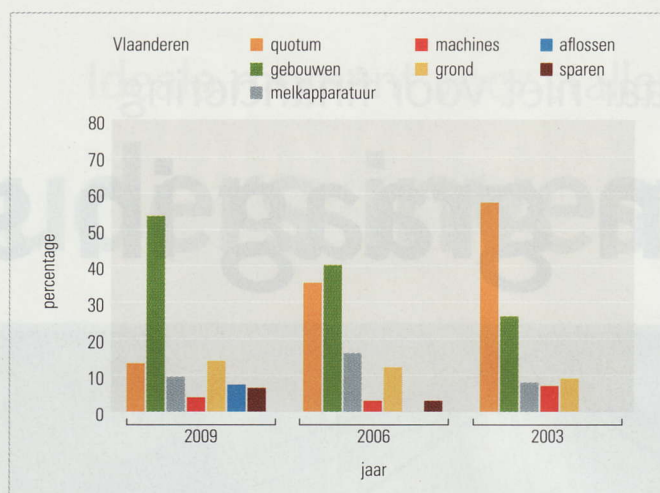
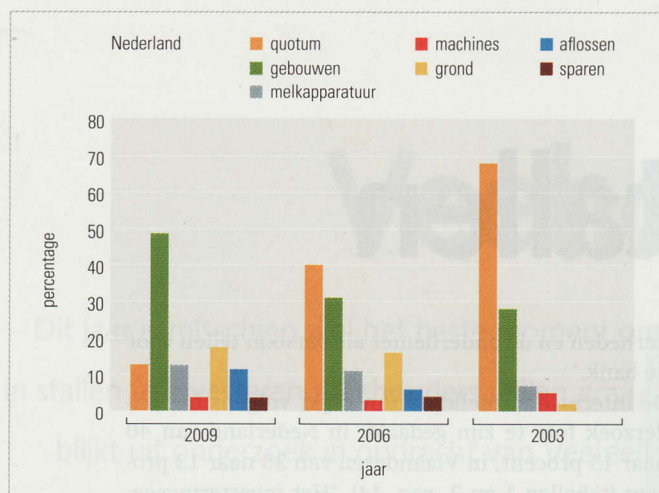
kerheden en de ondernemer als persoon tellen voor de bank.'

De interesse in melkquotum blijkt volgens het onderzoek fors te zijn gedaald: in Nederland van 40 naar 13 procent, in Vlaanderen van 35 naar 13 procent (tabellen 1 en 2, pag. 14). 'Het investeringsgedrag verschuift van quotum naar huisvesting. Een logische tendens met het einde van het quotumtijdperk in zicht', zegt De Bie. Toch ervaart hij in de recente praktijk een sterkere quotumhonger dan de gevonden 12,6 procent. 'Als de animo zo laag zou liggen, was de quotumprijs al lang gedaald.' Is het verstandig om in quotum te investeren met het oog op de eindigheid van het quotumsysteem? Volgens De Bie zijn de meningen daarover verdeeld. 'Voor zowel boer, bank als adviseur is dat moeilijk in te schatten. Mijn advies is om van tevoren in te schatten welke melk- en quotumprijs we kunnen verwachten en op basis daarvan te bepalen hoeveel je wilt gaan melken. Dan weet je of er nog quotum moet worden gekocht of geleased.'

De Bie vindt het nu niet verstandig om quotum te kopen. Tenminste, niet als een veehouder daar voor moet aankopen en mest moet afvoeren. 'Stel, er kalft vandaag een vaars af, en de melk die ze gaat produceren past niet meer in het quotum. Je moet ruwvoer aankopen en haar mest afvoeren. Dan betaal je vier- tot zeshonderd euro contributie om deze vaars te mogen melken, je legt er geld bij.' Zelfs de vele veehouders die afgelopen jaar een stal neerzetten en nog niet alle ruimte benutten, doen er verstandig aan te wachten met quotum kopen. 'Die vier- tot zeshonderd euro zijn in hoofdzaak variabele kosten, die komen nog bovenop de rente en aflossing voor de stal. Bij de huidige melk- en quotumprijzen kost een lege stal dus minder.'

Stabiele basis

Toch blijven banken gewoon doorfinancieren voor quotum. Ook in Vlaanderen, waar het leasen van melk niet mogelijk is. 'Op dit moment is er in Vlaanderen een sterk stijgende vraag naar quotum. Dat krikt de prijs serieus op. Boeren kopen quotum om een superheffing te voorkomen. Echter, als je dat afzet tegenover de huidige omstandigheden is het moeilijk te verantwoorden, want de huidige melkprijs staat niet in relatie tot de hoge quotumprijs', zegt Jan de Keyser, manager landbouw bij BNP Paribas Fortis. Als het moeilijk te verantwoorden is om quotum te kopen, waarom financiert de bank dan? 'Wij rekenen met prijzen voor de middellange termijn, met een kritische kostprijs van 28 cent. Als we rekenen met de melkprijs van vandaag is geen enkel project rendabel.'

Figuur 1 – Investeringskeuze melkveehouders (in procenten) bij 100.000 euro vrij besteedbaar geld (er waren meerdere antwoorden mogelijk), links Nederland, rechts Vlaanderen

Uit het lezersonderzoek blijkt dat in Vlaanderen uitsluitend de kleinere bedrijven (30 tot 70 koeien) quotum kopen. De Keyser legt uit: 'De grotere bedrijven hebben al veel investeringen in quotum gedaan, zij zoeken meer naar automatisering om het arbeidsvraagstuk op te lossen. Kleinere bedrijven kopen quotum om niet buiten de boot te vallen.'

Het is echter niet goed om naar de burens te kijken en daar je keuze op te baseren, stelt de kersverse NMV-voorzitter Hans Geurts. 'Denk niet automatisch "ik moet groeien", maar maak een bewuste keuze waar je naartoe wilt. Wil je de hele dag in de stal staan en al het werk buiten aan de loonwerker overlaten?' Uit de cijfers blijkt dat enigszins de praktijk op grotere bedrijven: zowel in Vlaanderen als in Nederland wil geen enkele veehouder uit de categorie

grootste bedrijven nog in machines investeren, het geld gaat naar melkapparatuur (Vlaanderen) of zelfs naar nog meer quotum (Nederland). Geurts adviseert: 'Bedrijven die het zwaar hebben, doen er beter aan de schuldenlast terug te brengen. Zorg voor een stabiele basis.'

Onzekerheid uitschakelen

Een groeiend deel van de melkveehouders zorgt voor die basis. Ten opzichte van 2006 willen twee keer zoveel veehouders aflossen met het vrij besteedbare geld. 'Ik kan me voorstellen dat veehouders eerst schulden aflossen', zegt LEI-econoom Kees de Bont. 'De schrik van de lage melkprijs zit er goed in.' De Bont bevestigt dat banken op dit moment minder scheutig zijn met het verstrekken van geld. 'Verklaarbaar is het wel, het is meer de vraag of het terecht is

ten opzichte van de melkveehouderij, een sector waarin de problemen niet vandaan zijn gekomen.'

Welke investering een veehouder ook overweegt, het is van belang om na te gaan waar de zwakste schakel in het bedrijf zit. 'Ik zie in Vlaanderen een inhaalbeweging ten opzichte van Nederland als het gaat om stallenbouw. Met het oog op 2015 hebben veehouders eerder de neiging om in stallen dan in quotum te investeren', zegt Guy Vandepoel, adviseur rundveehouderij bij Boerenbond. Hij adviseert om ook een vaste buffer onder het bedrijf te hebben in de vorm van grond. 'Grond is waardevast en je schakelt er een deel onzekerheid mee uit. Door de komst van bio-ethanol en vergistingsinstallaties stijgt de druk op de grondmarkt. Als je grond onder de koe kunt stoppen, weet je zeker dat je voeder hebt.' l

Tabel 1 – Waaraan zou u 100.000 euro uitgeven als u die vrij te besteden had? (in procenten in Nederland)

	totaal (%)	grootte veestapel (aantal koeien)				melkproductie (kg per koe per jaar)			
		30-69	70-99	100-149	> 150	< 7000	7000-8000	8000-9000	> 9000
melkquotum	13	8	20	7	25	11	5	11	21
gebouwen	49	59	41	39	43	81	56	47	39
melkapparatuur	13	12	13	15	10	3	14	15	10
machines	4	6	1	4	0	6	8	2	3
grond	17	20	16	13	18	6	16	17	22
(extra) aflossen	11	7	18	11	12	0	8	10	19

Tabel 2 – Waaraan zou u 100.000 euro uitgeven als u die vrij te besteden had? (in procenten in Vlaanderen)

	totaal (%)	grootte veestapel (aantal koeien)				melkproductie (kg per koe per jaar)			
		30-49	50-69	70-99	> 100	< 7000	7000-8000	8000-9000	> 9000
melkquotum	13	20	13	0	0	12	7	23	9
gebouwen	53	56	53	55	37	35	67	50	47
melkapparatuur	10	9	2	14	39	5	5	15	12
machines	4	5	2	8	0	15	1	3	3
grond	14	7	26	8	9	20	21	10	6
(extra) aflossen	7	5	14	0	6	5	10	3	13